

4-SHO‘BA: PEDAGOGIK TADQIQOTLARDA RAQAMLI VA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH JARAYONI

TA‘LIMNING SIFAT VA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING ROLI

Temirova G.G.,

ADU, Axborot texnologiyalari kafedrası v.b.dotsenti,

E-mail: maxfuza_artiqova@mail.ru

Yusupova N.N., ADU,

Axborot texnologiyalari kafedrası katta o‘qituvchisi,

E-mail: nodiraxon.yusupova@gmail.com

Bugungi kunda mamlakatimizda o‘quvchilarni mustaqil fikrlashini rivojlantirish, amaliy ko‘nikmalarini shakllantirishga qaratilgan bir qancha islohotlar olib borilmoqda. Jumladan, o‘quv-tarbiya jarayoniga innovatsion ta‘lim shakllari va usullarini joriy etish, umumiy o‘rta va maktabdan tashqari ta‘limni tizimli isloh qilishning ustuvor yo‘nalishlarini belgilash umumdavlat siyosatining ajralmas qismidir⁹.

Zamonaviy sharoitda ta‘lim samaradorligini oshirishning eng maqbul yo‘li - mashg‘ulotlarni interfaol metodlar yordamida tashkil etish deb hisoblanmoqda. Shunga ko‘ra, interfaol metodlar XXI asr ta‘limida o‘qitish sifatini yaxshilash, samaradorligini ta‘minlashning muhim vositalaridan biri sanaladi. Manbalarni o‘rganish ta‘lim tizimida interfaol metodlar ilk bor XX asrning 20-yillarida qo‘llanilganligidan dalolat beradi. V.A.Suxomlinskiy tomonidan o‘tgan asrning 60-yillarida yaratilgan ilmiy ishlarda ham ta‘lim tizimiga interfaol metodlarni tatbiq etish tajribasini uchratish mumkin[5].

Ta‘lim inson o‘sishi va rivojlanishining hal qiluvchi jihatidir. So‘nggi o‘n yilliklarda ta‘lim sohasida sezilarli yutuqlar kuzatildi, yangi texnologiyalar

⁹ “O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta‘limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 29.04.2019 yildagi PF-5712-son

o‘quvchilar uchun ta’lim tajribasini oshirishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Ta’lim sifatini oshirish uchun turli yondashuvlar mavjud va bu usullardan biri o‘rga-nishda interfaol texnologiyalarni integratsiyalashdir. Raqamli texnologiyalar asrida ta’lim samaradorligini oshirishga yordam beradigan interfaol texnologiya-larni o‘rganish va integratsiya qilishda davom etish muhim ahamiyatga ega.

Interfaol texnologiyani ta’lim tizimiga integratsiyalash orqali biz nafaqat sifatli, balki o‘quvchilarni kelajakka tayyorlaydigan ta’limga asos solamiz.

Interfaol texnologiyalarning joriy etilishi ta’lim sifatini barqaror sur’atda oshib borishini ta’minlaydi. O‘qituvchilar endi o‘quvchilar uchun darsni qiziqarli o‘tkazish uchun smart doskalar, onlayn o‘quv qo‘llanmalari va o‘quv o‘yinlari kabi turli interaktiv vositalardan foydalanishlari mumkin, bu esa ta’lim natijalarining yaxshilanishiga olib keladi.

Interfaol texnologiya o‘quvchilarga yangi g‘oyalarni o‘rganish va tanqidiy fikrlash imkonini berish orqali ushbu muhim ko‘nikmalarni rivojlantirish uchun platforma yaratadi.

Interfaol texnologiyani ta’limga integratsiyalashning asosiy afzalliklaridan biri shundaki, u o‘quvchilarning tanqidiy fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini oshiradi. Ijodiy ilovalar va dasturiy ta’minot yordamida o‘quvchilar yangi g‘oyalarni o‘rganishlari va haqiqiy muammolarga innovatsion yechimlarni ishlab chiqishlari mumkin. Bundan tashqari, interfaol sinflar o‘quvchilarga guruh faoliyati va hamkorlikdagi loyihalarda yaxshiroq ishtirok etish imkonini beradi, bu esa ijtimoiy va muloqot qobiliyatlarini yaxshilashga olib keladi. Interfaol texnologiyalardan foydalangan holda, ta’lim muassasalari o‘quvchilar o‘rtasida ijodkorlik, hamkorlik va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiruvchi jonli o‘quv muhitini yaratish mumkin.

Interfaol texnologiya nafaqat o‘qitish sifatini oshiradi, balki samaradorlikka ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Interfaol texnologiyalar o‘quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish uchun yangi yo‘l va imkoniyatlar ochadi. Ta’lim tizimida o‘quvchilardagi ijodiy fikrlashni rivojlantirish, talabalarga

real vaqt rejimida chetda fikr yuritish va boshqa o‘quvchilar va o‘qituvchilar bilan hamkorlik qilish imkonini beradi. Bu o‘rganish va o‘sish uchun qimmatli imkoniyatlarni taqdim etadi, chunki o‘quvchilar turli nuqtai nazarlar va g‘oyalarga duch kelishadi, ular boshqacha ko‘rib chiqilishi mumkin emas. Shunday qilib, interfaol texnologiyalarni ta’limga integratsiyalashuvi ijodkorlik va tanqidiy fikrlashni rivojlantiruvchi dinamik, qiziqarli o‘quv muhitini yaratish uchun juda muhimdir.

Interfaol texnologiyalar ta’lim sohasida muhim vosita. U an’anaviy o‘qitish usullarini o‘zgartirib, ularni yanada interaktiv va qiziqarli bo‘lishini ta’minlaydi. Buning usullaridan biri o‘quvchilarga o‘z ijodkorliklarini namoyish etish va olgan bilimlarini amalda qo‘llash uchun platforma taqdim etishdir. Interfaol texnologiyalar o‘quvchilarning faolligini oshiradi, bu esa ta’lim natijalarini yaxshilaydi.

Umumta’lim maktablari o‘quvchilarida XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirish orqali mustaqil hayotga tayyorlash, ijodkorlikni shakllantirish va jamoa bo‘lib ishlashni o‘rgatish, nostandart sharoitlarda to‘g‘ri, iqtisodiy, ekologik trendlarga mos adekvat yechimni topish, xalqaro baholash dasturlarida ishtirok etib yuqori natijalarni ko‘rsata oladigan yoshlarni tarbiyalashga mo‘ljallangan¹⁰.

Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida “Informatika va AT” fanini interfaol texnologiyalar yordamida o‘qitish o‘quvchilarda kreativ axborot-kommunikatsiya kompetensiyasi, innovatsion ko‘nikmalarni shakllantirish, ularda maktabdan keyingi ta’lim bosqichi yoki mustaqil hayotga qadam qo‘yishda zarur bo‘ladigan tayanch kompetensiyasi va dunyoqarashni shakllantirishda asosiy yechim bo‘lib xizmat qiladi.

Fanlardan biror-bir mavzu bo‘yicha interaktiv plakatlar va illyustratsiyalar yaratish uchun “LearningApps”, “Thinglink”; mental kartalar– “WiseMapping”, so‘zlar buluti klasterlari – “Word It Out!” va boshqa dasturlardan foydalanish mumkin.

¹⁰ O‘zbekiston Respublikasi Halq ta’limi Vazirligining 2020 yil 30 dekabrda 335-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan “Umumiy o‘rta ta’limning Milliy o‘quv dasturi. Informatika va axborot texnologiyalari” o‘quv dasturi.

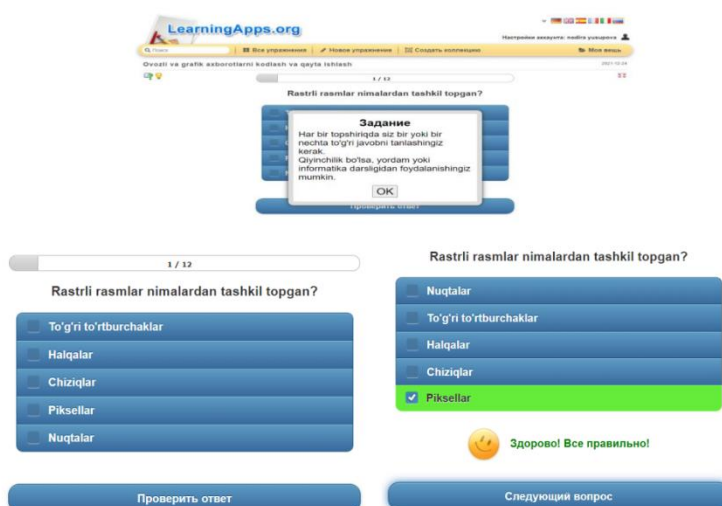
LearningApps – Germaniyadan olingan mutlaqo bepul onlayn xizmat bo‘lib, bilimlarni sinab ko‘rish uchun o‘yin formatidagi 20 ta turdagi interaktiv mashqlar yaratish imkonini beradi. LearningAppsda ular ilovalar deb ataladi.

LearningApps xizmatidagi mashq misolini - toifalar bo‘yicha katalogdan tanlash qulay. Interaktiv darslarni yaratish xizmati: katalogdan tayyor mashqni tanlash yoki taqdim etilgan shablonlardan biriga ko‘ra yangi interaktiv mashq yaratish imkonini beradi.

Edpuzzle yordamida videoviktorina yaratish mumkin. Bunda savol va bitta to‘g‘ri javob, savollarga javoblar yoki audiosharhlar, matnli sharhlar yoki audio yozuvlardan foydalanish mumkin. Mazkur servisga videoni YouTube, Vimeo, NATIONAL Geografik kabi videoservislarni qo‘yish mumkin. Edpuzzle servisdan ham virtual sinf tashkil qilish va berilgan topshiriqning bajarilishini monitoring qilish mumkin.

Quyida Informatika va AT fanidan “Ovozli va grafik axborotlarni kodlash va qayta ishlash” mavzusi bo‘yicha “LearningApps”da interaktiv Test yaratilgan:

1-rasm. “Ovozli va grafik axborotlarni kodlash va qayta ishlash” mavzusidagi ilova.

Ushbu interaktiv ilovadan ta'lim jarayonida foydalanish uchun ilova havolasi yoki QR-kod ishtirokchilarga yuboriladi:

<https://learningapps.org/watch?v=p67knxgmj21>

2-rasm. “Ovozli va grafik axborotlarni kodlash va qayta ishlash” mavzusidagi ilova havolasi va QR-kodi.

Interfaol texnologiyalardan foydalangan holda, ta'lim muassasalari o'quvchilar o'rtasida ijodkorlik, hamkorlik va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiruvchi jonli o'quv muhitini yaratishi mumkin.

Yuqoridagi fikrlarni inobatga olib bugungi kun innovatsion texnologiyalarini ilm-fan va ta'lim sohasida muvaffaqiyatli qo'llanilsa, yangi yosh avlod ana shu jahon tajribasi asosida saboq olib, ulg'aysa, davlatimizning ertangi istiqboli, kelajagi yorqin bo'lishiga shak-shubha yo'q.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining 2020 yil 23 sentabrda qabul qilingan “Ta'lim to'g'risida”gi O'RQ-637-sonli Qonuni.
2. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardayev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar (ta'lim muassasalari pedagog-o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar). – T.: “Iste'dod” jamg'armasi, 2008. – 180 b.
3. Махкамов А.А., Жуманазаров С.С., Машарипов М.П., Низомхонов С.Э. Информатика ва ахборот технологиялари фанини ўқитишда замонавий ёндашувлар ва инновациялар. ЎУМ. Тошкент: 2018. -128 б.
4. Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M. To'rayev A.B. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. -T.: “Sano standart”, 2015. – 150 b.
5. Tolipov O'.Q., Ro'ziyeva D.I. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma. –Тошкент: “Innovatsiya-Ziyo”, 2019.-156 b.